09/01/2019

Ιερά Θεολογική Σχολή Χάλκης: Το Ιστορικόν

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Στοὺς ἀνακαινισμένους ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Γερμανὸ Δ΄ χώρους τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἵδρυσε ὁ ἴδιος Πατριάρχης τὴν Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (1844). Ὁ διάδοχός του στὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνο, ὁ ἀπὸ Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας (1948-1972), ἀξιολογώντας τὴν πράξη καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ Γερμανοῦ Δ, εἶχε ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμία νὰ συμπεριληφθεῖ στὴ χορεία τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν 1η Ὀκτωβρίου 1844, λίγες μέρες δηλαδὴ μετὰ τὰ ἐγκαίνια τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων τῆς μονῆς, μὲ ἰδιαίτερη ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ προεξάρχοντος Καισαρείας Παϊσίου, εὐλογήθηκε ἡ ἔναρξη τῆς λειτουργίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἐφιλοξενεῖτο ἐντὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καὶ τὴν 8η Ὀκτωβρίου ἄρχισαν τὰ μαθήματα. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, τὸ 1844 ἀρχίζει ἡ ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰ. ἱδρύονται στὴν ἀνατολὴ οἱ πρῶτες Ὀρθόδοξες Θεολογικὲς Σχολές: τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1837), τῆς Χάλκης

(1844) καὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὰ Ἱεροσόλυμα (1855).

ΛΟΓΟΙ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Τὸν 20ὸ αἰ. ἀκολουθοῦν οἱ Θεολογικὲς Σχολὲς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1942-1945), τοῦ ἁγίου Σεργίου Παρισίων (1926), τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆς Βοστώνης (1937) καὶ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, Σύδνεϋ (1986).

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης ἀνήκει στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖο ἔχει ἴδια γεωγραφικὴ περιοχὴ καὶ κατέχει τὸ πρωτεῖο μεταξὺ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἱδρύθηκε, λοιπόν, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἄμεσων ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ γενικότερα τῆς Ὀρθοδοξίας.

Κύρια καὶ ἄμεσα αἴτια γιὰ τὴν ἵδρυσή της εἶναι:

Ἡ γενικότερη ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων.

Ἡ ἀνάγκη ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς κατάρτισης τοῦ ὀρθόδοξου κλήρου.

Ἡ τακτικὴ καὶ συστηματικὴ καλλιέργεια τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

Ἡ ἀντιμετώπιση (σὲ ἕνα ἀνώτερο ἰδεολογικὸ ἐπίπεδο καὶ μέσω ἐπιστημονικῶν μέσων) τῶν προερχόμενων ἀπὸ τὴ δύση ἐπιδράσεων τῶν διάφορων μορφῶν τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῶν ἀντιχριστιανικῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων ἀπὸ δυτικὲς προσηλυτιστικὲς ἱεραποστολές, καὶ ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση στὴν Ἑλλάδα τοῦ καϊρείου θεοσεβισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετος μὲ τὴν ὀρθόδοξη πίστη (λόγοι ἀπολογητικῆς καὶ ποιμαντικῆς φύσεως).

ΠΕΡΙΟΔΟΙ

Ἡ ἱστορία τῆς Σχολῆς (1844-1971) περιλαμβάνει τέσσερις περιόδους:

Ἀπὸ τὸ 1844 ἕως τὸ 1919, ὅταν ἡ Σχολὴ εἶχε ἑπτὰ τάξεις, τέσσερις γυμνασιακές (λυκειακές) καὶ τρεῖς θεολογικές. Μὲ ὁρισμένες ἐξαιρέσεις εἶχε καὶ ὀκτὼ τάξεις. Μία περίοδος ἀρκετὰ ἐκτενής, ἡ ὁποία καλύπτει περίπου ὀκτὼ δεκαετίες (1844-1919), καὶ μία ἀπὸ τὶς λαμπρότερες ἐποχὲς τῆς ἱστορίας τῆς Σχολῆς ἀπὸ κάθε πλευρά. Αὐτὸ ὀφείλεται ἀρχικὰ στὴν ἰδιαίτερη θέση τὴν ὁποία κατέχει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Σπουδαῖοι Πατριάρχες, ἡ ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, ἀλλὰ καὶ

σημαίνοντες λαϊκοὶ καὶ πρόκριτοι μεριμνοῦσαν καὶ φρόντιζαν γιὰ τὴν ἀρτιότερη λειτουργία καὶ ἐμφάνιση τῆς Σχολῆς, ὅσο αὐτὸ ἦταν δυνατό: πρόσωπα ἄξια λόγου, μὲ τὸν πρῶτο Σχολάρχη, τὸν Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνο Τυπάλδο (1844-1864), ὁ ὁποῖος διεύθυνε τὴ Σχολή. Οἱ ἄριστοι ἀπόφοιτοι λάμβαναν ὑποτροφίες καὶ συνέχιζαν τὶς σπουδὲς στὴν εἰδικότητά τους στὶς ὀρθόδοξες θεολογικὲς Ἀκαδημίες τῆς Ρωσσίας ἢ καὶ στὰ πανεπιστήμια τῆς δύσης, καὶ στὴ συνέχεια διορίζονταν καθηγητὲς στὴ Σχολή. Οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι κλήθηκαν ἀπὸ τὴν ἕδρα ποὺ κατεῖχαν, ἀποτέλεσαν σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν ἀριστοκρατία τῆς ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

Ἀπὸ τὸ 1919 ἕως τὸ 1923, ὅταν ἡ Σχολή, ἀφοῦ καταργήθηκε τὸ γυμνασιακὸ (λυκειακό) τμῆμα, λειτούργησε ὡς ἀκαδημία πέντε τάξεων.

Ἀπὸ τὸ 1923 ἕως τὸ 1951, ὅταν ἐπανῆλθε ἡ παλιὰ ἑπτατάξια μορφὴ τῆς Σχολῆς. Ἦταν περίοδος ἀναπροσαρμογῆς στὴν νεοϊδρυθεῖσα Τουρκικὴ Δημοκρατία καὶ προσπάθεια ἐπιβίωσης τῆς Σχολῆς.

Ἀπὸ τὸ 1951 ἕως τὸ 1971, ἡ Σχολὴ εἶχε πάλι ἑπτὰ τάξεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ τρεῖς ἦταν γυμνασιακές (λυκειακές) καὶ οἱ τέσσερις θεολογικές. Προστέθηκε, δηλαδή, ἕνα ἔτος στὸ θεολογικὸ τῆς τμῆμα. Εἶναι περίοδος, ἡ ὁποία καλύπτεται ἀπὸ τὴν πατριαρχεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα (1948-1972), ὁ ὁποῖος ἔδειξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ὅλη λειτουργία τῆς Σχολῆς. Ἀποτελεῖ μία περίοδο ἀκμῆς. Ὅσα ἀναφέρθηκαν γιὰ τὶς πρῶτες δεκαετίες ἰσχύουν σὲ κάποιο βαθμὸ καὶ γιὰ αὐτὰ τὰ χρόνια.

Δυστυχῶς, τὸ 1971, στὰ χρόνια τοῦ ἴδιου Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, μὲ ἀπόφαση τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἔκλεισε τὶς πόρτες τοῦ τὸ θεολογικὸ τμῆμα τῆς Σχολῆς. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἀρχίζει μία ἄλλη περίοδος, ἄγνωστης, μέχρι στιγμῆς, διάρκειας.

ΠΗΓΗ: theologicalschoolhalki.com